

Een bulletin uitgegeven
voor de bewoners van Frederiksoord
en omgeving

DE STAR

star.frederiksoord@home.nl

Hernieuwde uitgave
Jaargang 8 · Uitgave 2 · April 2014

Op weg naar Werelderfgoed Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – De openingsfoto is, zoals u ongetwijfeld zult herkennen, de oprijlaan naar Huis Westerbeek. Er zijn een paar grote zieke beuken en eiken noodgedwongen verwijderd en er is een groot aantal jonge beuken opnieuw geplant. Het geheel ziet er weer prachtig uit.

Natuurlijk zijn we heel blij dat 'ons' Hotel weer open is.

Ginie en Marcel hebben het boven verwachting druk gehad de eerste weken. Verder in ons bulletin staat informatie over de opening van Hotel Frederiksoord. Ook 'de Bakkerij' heeft zijn deuren als 'Bed and Breakfast' weer geopend. We wensen Frans en Annemarie heel veel succes. De Historische foto is een foto uit 1940 van Duitse cavaleristen bij de molen aan de Molenlaan. We besteden in dit bulletin aandacht aan de bezettingstijd in de

Kolonie. De voorbereidingen voor de Kolonieloop zijn in volle gang. We hopen oprecht dat 9 juni een groot succes wordt. Meer informatie kunt u vinden op www.kolonieloop.nl. Frits van de Bij, onze corrector, heeft ons al een paar keer gewezen op het feit dat 'Nieuws vanuit Huis Westerbeek' geen goede tekst is. Het moet volgens Frits zijn: 'Nieuws van Huis Westerbeek'. Formeel heeft Frits volkomen gelijk, maar eigengereid als we zijn, blijven we de oude tekst toch handhaven.

We wensen u weer veel leesplezier en natuurlijk zijn reacties en suggesties heel erg welkom op star.frederiksoord@home.nl. Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden buiten Frederiksoord en Wilhelminaoord een digitale versie van De Star aanvragen. Denkt u erom dat u bij e-mailadres wijziging dit even aan ons doorgeeft! In Museum De Koloniehof en nu natuurlijk ook weer in Hotel Frederiksoord is altijd een papieren versie verkrijgbaar.

Hijlco Komen en Jan Jansen

AGENDA

Elke zaterdag in de even weken

Biologische boerenmarkt naast De Koloniehof

Zaterdag 3 mei

Uitstapje Ronde van het Sterrebos

Weekend 10 en 11 mei

Lente Fair op De Tuinen

Pinksterweekend 6-8 juni

Van Swietenfestival op De Tuinen

Pinkstermaandag 9 juni

Kolonieloop

Zondag 3 augustus

Kolonie Zomermarkt

Weekend 13 en 14 september

Corso

Zondag 30 november

Winter Boschfestijn

Hotel Frederiksoord als herboren

Het was overduidelijk: zowel de kolonie als de omgeving hadden erop gewacht. Meer dan vijftienhonderd mensen kwamen zaterdag 1 maart af op het Open Huis van het vernieuwde Hotel Frederiksoord.

Een behoorlijke file en veel mensen zoekend naar een parkeerplaats was het resultaat. Maar veel belangrijker: al die mensen zagen een hotel dat weer de sfeer van de kolonie uitstraalde. De oude kleuren zoals ook in Huis Wester-

beek zijn te zien, passend behang, gordijnen en meubilair zorgen voor een interieur dat past bij het pand, de historie en de omgeving. Maar zeker zo belangrijk is de gastvrijheid die viel te proeven.

Dat was al zo om 10.00 uur toen zo'n honderd genodigden, vooral familie en de vele vrijwilligers die de nieuwe uitbaters Marcel en Ginie Vos in de voorbereiding hadden geholpen, bij elkaar kwamen voor de officiële opening. Moeder Mary Vos, 75 jaren jong, onthulde in de hal samen met haar zoon het portret van generaal Johannes van den Bosch, een kleine tweehonderd jaar geleden een van de eerste prominente bewoners van het etablissement. De trots was van moeder, zoon en schoondochter af te lezen: er is wat prachtigs neergezet. Dat vonden die vele bezoekers de rest van de dag ook. Tevredenheid alom over de nieuwe sfeer en kleurstelling. Geen mens te vinden die terug verlangde naar het oude zwart en fuchsiarood, een kleur die treffend door kenners ook wel wordt aangeduid met 'shocking pink' ...

De beide nieuwe uitbaters beleefden de hele dag als één lang kippenveldmoment. Deze massale belangstelling was ver boven hun verwachting. Maar na het einde van het Open Huis om 15.00 uur was het eindelijk weer gewoon werken geblazen.

De hotelkamers waren volgeboekt, er moest weer gekookt worden en de volgende dag stond voor 10.00 uur de eerste partij gepland. Marcel: lekker weer ons eigen ding doen.

Nieuws vanuit Huis Westerbeek

- De gemeente Westerveld heeft het **landschapsproject** in de kolonie afgerond. Er zijn vier bruggetjes in het Sterrebos vernieuwd, de wandel- en fietsverbinding van Wilhelminaord naar De Eese is door een brug mogelijk gemaakt, aan verschillende lanen in het gebied zijn in totaal 230 eiken en beuken aangeplant om de laanstructuur te verbeteren en last but not least: de oprijlaan naar Huis Westerbeek heeft vier beuken moeten inleveren maar daarvoor zijn er 37 nieuwe geplant. Het project is uitgevoerd door Landschapsbeheer Drenthe en wordt mede gefinancierd door de gemeente Westerveld.
- Achter de A.C. Idehof wordt in het voor- en het najaar gewerkt aan de aanleg van een **landschappelijk bos** met een gevarieerde aanplant van bomen en struiken. De aanleg wordt verzorgd door leerlingen van het AOC Terra in Mepel en bekostigd door de Maatschappij.
- De **Kolonietram** is inmiddels voorzien van een nieuw kolonie-uiterslijk. De tram gaat mogelijk in het seizoen ook op de zondagen rijden. Nieuws op de website van De Koloniehof.
- **Boschoord** zal eindelijk herkenbaar worden doordat de gemeente 'gehucht-borden' gaat plaatsen. Daar zal een onderbord bij komen met het nieuwe logo van de Maatschappij van Weldadigheid.
- Over de **herinrichting** van de Koningin Wilhelminalaan naar een 60-km weg zal de provincie Drenthe op 20 mei een informatieavond voor bewoners organiseren.
- In overleg met de provincie en het waterschap wordt bezien hoe grotere delen van de **Westerbeeksloot** weer zichtbaar gemaakt kunnen worden.

- Er zijn inmiddels twee opties uitgegeven voor kavels voor een nieuwe **koloniewoning** aan de Vaartweg en drie voor een kavel aan de Van Eemneslaan. Aan de Vaartweg zijn nu nog maar twee vrije kavels. Overigens gaat 85% van de erfpachtopbrengst voorsnog niet naar de Maatschappij maar wordt gestort in een fonds waaruit verbeteringen van de inrichting van het koloniegebied worden betaald. Dit fonds wordt beheerd door de provincie, de gemeente en de Maatschappij.
- Op 1 april hebben Frans van der Graaf en Annemarie Evenblij de exploitatie van **De Bakkerij** op zich genomen.

Kiemhuis komt tot bloei

De mannen en vrouwen van de bosploeg van Rens en de groenploeg van Gertjan zijn al langer bekende werkers in ons gebied.

Ook Jacob Room zien we inmiddels met zijn pas gevormde ploeg aan de slag. Maar nieuw is dat in het Kiemhuis een binnenploeg wordt gevormd die in en bij het markante monument aan de slag is gegaan. Nu nog onder leiding van Jan Meijer, directeur van Ecolan, gaan ze houten meubels en andere kleine houten dingen maken zoals vogelhuisjes. Ze zijn voorlopig nog even bezig met het maken van houten kweekkasjes uit materiaal van afgedankte pallets. Die komen in

de groentetuin naast het pand waar ook de akkertjes klaar liggen voor gebruik. Daar gaan ze groenten op verbouwen en er komt een pluktuin. Bezoekers die langskomen en op de eigen gemaakte picknickbanken een kopje thee of koffie drinken, kunnen dan ook een bosje zelfgelukke bloemen mee naar huis nemen. En iedereen is van harte welkom. De beheerster van het pand, Truus, schenkt u graag een kopje in. Kan u gelijk even kijken wat er allemaal gebeurt.

De zelfgemaakte artikelen worden overigens verkocht in De Weefplaats op De Koloniehof. Iedere zaterdagmiddag open en wanneer het bord aan de weg staat.

Op reis door Nederland

In 1900 gaf Uitgeverij P. Noordhoff uit Groningen een Aardrijkskundig Leesboek uit voor de Volksschool onder de titel 'Op reis door Nederland' geschreven door de heren J.D. Bakker en E. Deelstra, hoofdonderwijzers te Groningen. In de vorige twee uitgaven van de Star is er al uit dit werk geciteerd. Nu volgt deel 3.

Zetten we nu onze wandeling voort. Aan weerszijden van de weg zien we, eene minutt gaans van elkander, eenvoudige arbeiderswoningen, steeds tegenover elkaar en alle naar hetzelfde model gebouwd. Zij bestaan uit eene woonkamer met een schuurtje er achter. 't Zijn de woningen der arbeiders met hunne gezinnen. Vóór ieder huisje ligt een tuintje van ongeveer 12m. breedte. Deze tuintjes zijn over 't algemeen netjes onderhouden, ten deele moestuinen en verder met bloemen en heesters beplant. De kolonist ontvangt werk van de Maatschappij; het arbeidsloon wordt naar tarief of per stuk uitbetaald. Meestal wordt het werk door de Maatschappij uitbesteed, zoodat het van de

arbeiders zelve afhangt, of ze veel of weinig verdienen. Wanneer een huisgezin in de stichting wordt opgenomen, is het in den regel van alles ontbloot. Voor kleding, bed, huismeubelen en gereedschappen zorgt de Maatschappij. 't Is natuurlijk, dat weelde en overdaad daarbij zijn buitengesloten. Wanneer we nu dit zijpaadje inslaan, dat door een dennenboschje gaat, komen we in eene anderen streek, waar grootere woningen staan. 't Zijn die der vrijboeren. Is de arbeider een oppassend man, verricht hij zijne taak met ijver en overleg, dan kan hij tot vrijboer bevorderd worden.. Hij krijgt dan eene woning en een tuin, benevens 2,5 ha land. Hij ontringt bovendien een voorschot voor mest, pootaardappelen, zaaizaad, enz. Verder nog eene koe, waarvan hij de koopsom zonder bijbetaling van rente moet aflossen in jaarlijkse termijnen van f 7,50. De vrijboer moet jaarlijks 40 tot 80 gl. voor pacht, grondbelasting en onderhoud zijner woning en, evenals de arbeiders, drie cents per week voor elk lid van zijn gezin voor geneeskundige diensten betalen.

De kolonie in bezettingstijd

Tijdens de jaren '40-'45 ging in de kolonie het leven vooral zijn normale gang, zo goed en zo kwaad als dat kon. In mei 1940 waren er geen gevechten in of rondom Frederiksoord. De Duitsers trokken binnen en vooral ook: trokken door.

Lange colonnes met veel paarden en veel mannen te voet op weg richting Afsluitdijk. Wel werd de lagere school bij de Friese Brug door de Duitsers kort gebruikt als slaapplek voor doortrekkende troepen maar al snel konden de kinderen weer naar school.

In 1942 werden het Dorpshuis en de leegstaande lagere school in Frederiksoord gebruikt voor de tijdelijke opslag van Nederlandse kunstschatten. De belangrijkste kunstwerken waren al vroeg in de oorlog of zelfs daarvoor opgeslagen in 'kunstbunkers' in de duinen. Toen de Duitsers besloten de Atlantik Wall aan te leggen als eerste verdediging tegen een inval over zee, moesten deze bunkers worden ontruimd. Omdat een van de nieuwe opslagplaatsen, de bunker in Paasloo, door zijn vorm ook wel genoemd het Pantheon van Paasloo, nog niet klaar was, werden de kunstwerken tijdelijk in de buurt ondergebracht. Zo ook in Frederiksoord. Welke kunstwerken hier zijn ondergebracht? Wie het weet mag het zeggen.

Toen de bezetter rond 1943 begon met de aanleg van het vliegveld bij Havelte, de zg. Flugplatz Steenwijk, had dat wel een behoorlijke impact op de kolonie. Veel mensen werden daarvoor ingezet, bijvoorbeeld met paard en wagen om (bouw)materiaal te vervoeren. In Hotel Frederiksoord werd het administratief centrum van het vliegveld in aanbouw ondergebracht. De normale hotelfunctie stopte daardoor. Omdat de uitbaters, de familie Wolters de handen vol hadden aan de verzorging van de Duitsers, moest op enig moment een stoker annex klussenman worden ingehuurd. Onder druk van de ondergrondse nam Henk

Dupon die baan op zich. En dat bleek voor het verzet niet verkeerd. Omdat de Duitsers 's avonds en 's nachts op het vliegveld verbleven, kon Henk een aantal keren plattegronden van het veld mee naar huis nemen en 's nachts samen met zijn broer Oeb zorgvuldig overtrekken; op vetvrij doorzichtig papier dat ze van de slager hadden gekregen. Door het verzet zijn deze overtrekels in de framebuis onder het zadel van een fiets naar Meppel gebracht waarna ze verder hun weg vonden. Ze zijn ongetwijfeld van nut geweest bij de latere bombardementen van Britten en Amerikanen die al snel het vliegveld onbruikbaar maakten.

Natuurlijk voelden de bewoners van de kolonie de oorlog iedere dag. Voedsel dat steeds schaarser werd, foute Nederlanders waar je voor op moest passen en onderduikers, veel onderduikers. Onder andere de Kippenregel, de Van Eemneslaan zat er vol mee. Joop Verhagen, van 1929 en de oudste van uiteindelijk 13 kinderen van de kruideniersfamilie, weet nog goed dat je goed

moest uitkijken met wat je wel en niet kon zeggen. Maar er was een prima netwerk. Als een informant in het gemeentehuis hen per telefoon waarschuwde dat de Duitsers weer op onderzoek uitgingen, dan moest hij zo snel mogelijk de onderduikers waarschuwen die dan een tijdelijk veilig heenkomen zochten op het Nijenslekerfeld. Er werd volgens hem wel meer verstoep. Toen de bezetter weer eens op zoek was naar paarden hebben die in een nabijgelegen bos een tijdelijk onderdak gevonden. Alles doen om zo veel mogelijk uit handen van de bezetter te houden!

De bevrijding van de kolonie ging volgens Verhagen eigenlijk gemoedelijk. De militairen van het 1ste Armoured Car Regiment van de Royal Canadian Dragoons trokken zonder slag te leveren op 12 april 1945 Frederiksoord binnen. En daarmee kwam er een eind aan de bezetting die ondanks de relatieve rust in de kolonie, nog lang zijn sporen zou nalaten ...

Vliegende start Kolonieploeg

Als om hun instemming te betuigen, zo hadden de weergoden hun best gedaan om de eerste zichtbare activiteiten van de Kolonieploeg goed in het zonnetje te zetten.

Annie Verboom, de 'grote leider' van de ploeg die de afgelopen maanden al het voorbereidende werk had gedaan, stond die zonnige zaterdag 29 maart als stralend middelpunt de nieuwe polo's en bodywarmers uit te reiken aan de werkers. In Huis Westerbeek waren ze bij elkaar gekomen om bij de koffie met kolonieturf, aangeboden door de Maatschappij, de start van de ploeg te markeren. Direct een gezellige bijeenkomst van mensen uit Frederiksoord, Wilhelminaord en Nijensleek die elkaar al lang kenden maar ook een aantal nieuwe gezichten. En dat voldeed direct aan een van de doelstellingen van de Kerngroep als initiatiefnemer: mensen bij elkaar brengen.

De ochtend werd daarna nuttig en plezierig besteed door de drie ploegen die het bos in waren gestuurd: opschonen van de paden in het Sterrebos en vooral de paden die op Tweede Pinksterdag gebruikt gaan worden door de deelnemers aan de eerste Kolonieloop. Er zijn al de nodige klussen in voorraad maar de inwoners van de drie dorpen kunnen gerust contact opnemen met de ploeg om 'kleine ergernissen' in hun buurt te laten verhelpen.

De eerste werkdag werd afgesloten met een eenvoudige lunch op het

terras bij Hotel Frederiksoord. Volgens de deelnemers heel gezellig en laat die gezelligheid naast het uitvoeren van kleine klussen nou ook een van de doelstellingen van de Kolonieploeg zijn. Helemaal geslaagd dus. Extra deelnemers voor de komende klussendagen zijn welkom want: vele handen maken licht werk (en veel gezelligheid)!

Nominatie Werelderfgoed voor op schema

Nagenoeg alle plaatsen in het Koloniekkerkje waren op 9 april weer bezet. Volop belangstelling over hoe het er voor staat met de weg naar de Werelderfgoed-status.

Tijdens de informatieavond werd duidelijk dat het onderzoek naar het unieke van de Koloniën van Weldadigheid voldoende aanknopingspunten biedt

om door te gaan. Door de projectorganisatie wordt dat vastgelegd in een lijvig rapport. Samen met een plan voor de instandhouding van de koloniën zal dat worden aangeboden aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Die zal het kritisch beoordelen, evenals verschillende andere instanties die worden gevraagd er hun visie op te geven. Daarna zal de regering in 2015 er het oordeel over moeten vellen of

het door kan als formele nominatie naar UNESCO in Parijs.

Uit een verslag van de ondernemers die een bezoek hadden gebracht aan hun collega's in de Beemster kwam ook positieve informatie over hun mogelijkheden binnen een Werelderfgoed gebied met het bijbehorende Beschermd dorpsgezicht. Ook daar kwam naar voren: het gebied gaat niet op slot. In ons gebied is dat ook al gebleken bij de bouw van de nieuwe ligboxenstal achter Hoeve Prinses Marianne.

De Kerngroep Kolonie informeerde de belangstellenden, waaronder ook bewoners uit het Friese deel van de kolonie, over een aantal door hen geïnitieerde projecten. Het Gebieds Informatie Programma loopt. De ondernemers hebben hun bezoek aan de Beemster gebracht. De Kolonieploeg is aan de slag. De Kolonietour naar de Vlaamse koloniën zal dit jaar tegen een gereduceerd tarief worden aangeboden. Het project K200 waarin het jaar 2018 wordt gevuld met een groot aantal activiteiten voor en door de koloniebewoners, komt zodra de nieuwe website In de kolonie verschijnt met informatie over hoe dat vorm zal krijgen.

Over draagvlak dus niet te klagen!

ONTWERP, OPMAAK EN DRUKWERK

SPONSOREN VAN DE STAR

Alice de Boer

Bouwbedrijf Broekman v.o.f.

DE HJL GROEP

WILCO BEUGELING

n.o. Rob de Boer vasteplanten

OP MAAT VERSTELATELIER
Kledingsverstel- en reparatiewerk
Tel: 06-20606650

Familie K. LEEUW

stichting maatschappij weldadigheid

